

„ספר, מבריה“

זהו תירגום המאמר שפורסם באיזון סטיה, ביום 28/12/66, תחת הכותרת „מלך פנים ובפרופיל“, בחתימת אד. פוליאנובסקי.

א יאפשר לתאר זאת. צריך לראות זאת. צריך לראות את ההתנהגות של ספר מועד זה ומחבר גליות פורנוגרף פיות. האיש — ארתור מרכוסביץ גובר, מהנדס בניין — ישב בתא-הנאשמים כאדם גאה ועצמאי.

„הראה לי את המיסמכים המרשים לך לשפוט אותי, גובר“, הוא קרא בחשיבות לשופט.

„תנו לי מכונית-כתיבה, או כתבנית בתאי“, דרש. „אני יכול לתת רק עדות הכתובה במכונה.“

בכל יום, בדיוק בשעה 11, היה אומר: „אני דורש הפסקה. עלי להתעמל.“ היושבראש היה אומר: „גובר, אתה שוכח היכן אתה נמצא.“

„ואתה שוכח את ההחלטות לגבי הינוך גופני בארצנו!“

בית-המשפט היה ממשיך בעבודתו, אך כל פעם שהוכרזה הפסקה לחמש דקות היה הנאשם מזיז את הכיסאות שלידיה, מבקש מהשומר לפתוח את החלון, ומתחיל לקפץ מאחורי הסורג, תוך ניפנוף זרועותיו תיו ונשימות עמוקות.

אדם מוזר? חולה? לא. פשוט הצוף. הוא רצה להרגיש כמו בבית, אך לא הצליח. לכן החליט להפריע לשיבות. לבסוף הר-חיקוהו מבית-המשפט באשמת חוליגאניזם, והוא נרגע...

י וספ גוטמן ילח לנו שלא התחלנו את הסיפור איתו. הוא היה השותף של גובר וגם הניכור העיקרי של הסיפור. גם הוא במעצר.

מה אפשר לומר עליו? גוטמן הוא יליד ואורח שווייץ. הוא נסע כמעט בכל העולם

גוטמן והשופת

הטלפון של ביתו, כאילו היה חברו הטוב ביותר.

מה היה המשותף בינו ובין גוטמן? שכי ניו של גובר פעם אמרו לו: „ארתור מר-כוסוביץ, יש לך כלי-כך הרבה עתונים לועזיים. הם מונחים ותופסים אבק, וכמעט שכבר נרקבו. השלך אותם החוצה, וחדוך יהיה נקי ומאוורר יותר.“

„לא“, אמר ארתור מרכוסביץ, „בהחלט לא! אמכור אותם.“

„מי יקנה אותם?“

„מה זאת אומרת מי? סטודנטים הלומדים שפות זרות.“

גובר ממש רושש את אחיותיו, הגרות בחו"ל, בהזמנותיו. הוא ידע איך לשכנע את קרוביו. הוא הלך לציריכצ'י, קנה פרחים וסידר אותם יפה סביב לקבר אמו.

לידם העמיד מצלמה אוטומטית, ואחרי שיחה לפניו עצבות רבה ככל שיכול, צילם את עצמו.

אחר כך לקח את הפרחים מן הקבר ומכר אותם...

נאסרה כניסתו לאותה ארץ, כאלמנט בלתי רצוי.

א חרי שנתגלה כרמאי, חיפש מקור כיוון שידע שלא קל לנוכל להיכנס ל מדינתנו, בחר בדרך מירמה. הוא החליט לנסוע מצרפת לפינלנד, ובדרך לעצור ב ברית-המועצות. בכך עבר, למרות אזהרות מרובות, על חוקי המעבר. גוטמן חשב שהיחס כלפיו יהיה סובלני, והוא יישאר ללא עונש. הוא טעה.

... המוסקבאים זוכרים היטב כיצד ב שנה שעברה, בזמן פסטיבל הקולנוע ה בינלאומי, במוסקבה, צבאו המונים על פתח מלון מוסקבה. כוכבי הקולנוע התנ ררו שם. בין הצובאים היה גם המהנדס של בית-החרושת למכוניות קרסנאיה פרסנאיה, ארתור גובר. בחדר-הכניסה הוא ראה את גוטמן.

„יש לך אולי כרטיס מיותר?“ שאל גובר בהזיזות את האדם בעל הפרופיל האצילי.

כאשר הסתובב גוטמן והראה לו את מלוא פניו המיוחדים במינם, הבין מיד גובר המנוסה. הוא נתן לו את מספר

בהעמידו פנים שהוא מפיכסרטים מפור סם, גיבור אנטי-פשיסטי או דמות ציבורית פוליטית חשובה.

בתמונת המשטרה ראיתי שני צילומים של גוטמן. בראשון הוא נראה בפרופיל. פנים אינטלקטואליים. כל תואר יכול להת אים לפרופיל גאה ורוחני כל כך — מפיך, שחקן, פילוסוף, אך לידו יש צילום נוסף, הפעם מלפנים. וכאן הפתעה גמורה — הוא נראה כרמאי!

כעניין לעקוב אחרי נסיעותיו בארצות השונות, הן בפרופיל והן במבט מלפנים. לאחרונה היה בפולין; צ'כוסלובקיה, הונ גריה, רומניה. לזכרו הלך לשם כדי ל הכיר את התרבות, האומנות, החיים והמיני הגים של ארצות אלה. אך תוך כדי תקירה התברר ובר שונה לחלוטין.

פולניה: הוא ניסה להברית 200 מעילים מאוסטריה; ונתפס בקלקלתו.

צ'כוסלובקיה: ניסה להברית 310 שעונים שווייצים, ונעצר כשניסה למכרם.

הונגריה: יחד עם שותפו ניסה להברית סחורות שונות, ונפתח תיק.

רומניה: עסק בספסרות. הבריה סחורות, גרם לשערוריות במלון. לכן

וועמיד פנים...

של מכנסי נשים ושבע חולצות ניילון. אחר-כך בסח בעצמו והיה מורגל יותר, וכעבור חודשי-חצי כבר הופיעו 120 מעי לים, 120 זוגות גרביים. הרווחים מהמכר רה חילקו כמעט חצי-חצי. בכסף שהשיג קנה גוטמן בברית-המועצות מצלמות.

מאוחר יותר, כאשר נעצר גובר, מצאו בביתו העתקים של ההזמנות שמכר לבוטי מן. בהזמנה אחת בלבד ביקש מגוטמן ל הביא לו בחבילה אחת 100 מעילים, 45 חולצות של גברים ונשים, 20 זוגות נע ליים, 20 צעיפים לגברים ונשים. אחר-כך היו עשרות ומאות חולצות של גברים ונשים, חליפות, מעילים, גרביים — גם רגילים וגם עם דוגמה — חולצות צבעו ניות, חפתים, רשמיקול פיליפס, טרנזיסט טורים יפאניים, מקלטי רדיו, עטים כדו ריים, פודרה, שפתונים, צבע לשיער...

אחרי כל סעיף ציין גובר לא רק את הכמות הרצויה, אלא גם את הגודל והצבע. כן, היו לספרים תוכניות גדולות. אך הן נשארו תוכניות בלבד. מיבן שזה לא היה באשמתם. הם עשו כל מה שי יכלו. כל פעם שגוטמן היה מבקר בארצ גו בטרנויט, היה משאיר מוודה בשמירת החפצים של התנת הרכבת. גובר היה איסוף אותם עם הקבלה. כך זה היה בסוה יותר. היתה להם דירה מיוחדת, שנודבה לרמאים עלידי שחקן התיאטרון הקל המוסקבאי, גיפסולין...

ה גוטמן היו מכתבי-המלצה, ש הציגו אותו כמפיק ובמאי של סרטים סופולאריים. הוא היה נוהג להזכיר אנשים ידועים ומדינאים, ולומר שהם חבריו אי קרוביו. כן, היה לו (כי עתה נעלם) חיוך מקסים. ובכל זאת, מדוע לא התעורר בלב האנשים השד, בראותם שאותו מפיק קול נועז ומאות ציבורית מספסר בכחירות ו בחלק גליות פורנוגרפיות?

וכשאני מדבר על המסונתרים, אני חושב פחות מכל על גיפסולין ועל „ארוסתו“ של גוטמן, מזכירה לשיעורי ערב בציוור לינה מויסקובה. שני אלה לא היו מסונת רים. יותר משלא יכלו, הם לא רצו לראות את גוטמן כנוכל; כי שניהם קיבלו את חלקם מן המתנות והיו שבעירצון. גם לאחר שגילתה שאהובה היה נוכל פשוט ולא אישיות קולנועית — ובעת שישב מבודד בזמן החקירות הקדיש לכבודה שיר גס, שלעומתו אפילו הגליות הפור נוגרפיות החזירו — המשיכה לנה לח כות לנישואין.

עתה מחכה גוטמן בקוצר-רוח לזמן שיוכל להרחיח מרכילות והוצאת-דיבה על ברית-המועצות. כן, ניתן לראות למפרע שהוא ינסה להרחיח גם מזה. הוא עוד ניסה להגיע לתהילה ולהקים רעש סביב עצמו. החלטנו לעקוב במשך ארבע שנים, וכמספר הימים שייודש לו לעזוב את ארצנו. ארבע שנים — זוהי תקופה שהוא יצטרך לבלות במושבה למשמעת חמורה.

לפני פסק-הדין נשא גובר נאום-האשמה. הוא היה מלא כעס: „אני מאשים אותך, גוטמן! כיצד העזת לעבור על החוק ה סובייטי? אנתנו נלמד אותך לכבד את חוקינו!“

בית המשפט גנר את דינו של גובר לשש שנות מאסר. רכושו הוחרם. ומה מוסר-ההשכל? אין כאן מיסר, זהו פשוט סיפור נאלח.

גם הוא כותב כסהרורי מתפעל על גיבורו. **ה** המישחק המבעית **ה** פירסומים הביאו גם הכחשות. קבעה מרגוט קלאוזנר, באסיפת סטודנ טים באוניברסיטת תל-אביב: „כל מה שיוסף גי אמר ביחס אלי, והסרט שאני יוזמת במוסקבה — לא היה ולא ניברא!“

הגיב מאיר יערי, על הידיעה כאילו שימש יוסף גי כמזכירו: „פרי דמיון, בצירוף דברי רכיל ולעז. הגרעין הקטן של האמת: גבעול עלה ארצה כחיך השומר הצעיר בשתייץ. נשלח לקיבוץ מרחביה, הועסק בעבודות תירגום ושיכפול. יערי אינו זוכר אותו כלל.“

עמליה ארבל, שהתארחה אצל גבעון ב שתייץ, היתה מלאה חמלה לאיש. „הוא מיסכן, הוא קורבן הדמיון הקדחני שלו. כל מה שדיבר הוכח כשקר וכהעמדת-פנים. בחרו יש סלפרינטרים ומכשירי אלחוט —

גם הוא כותב כסהרורי מתפעל על גיבורו. **ה** המישחק המבעית **ה** פירסומים הביאו גם הכחשות. קבעה מרגוט קלאוזנר, באסיפת סטודנ טים באוניברסיטת תל-אביב: „כל מה שיוסף גי אמר ביחס אלי, והסרט שאני יוזמת במוסקבה — לא היה ולא ניברא!“

הגיב מאיר יערי, על הידיעה כאילו שימש יוסף גי כמזכירו: „פרי דמיון, בצירוף דברי רכיל ולעז. הגרעין הקטן של האמת: גבעול עלה ארצה כחיך השומר הצעיר בשתייץ. נשלח לקיבוץ מרחביה, הועסק בעבודות תירגום ושיכפול. יערי אינו זוכר אותו כלל.“

עמליה ארבל, שהתארחה אצל גבעון ב שתייץ, היתה מלאה חמלה לאיש. „הוא מיסכן, הוא קורבן הדמיון הקדחני שלו. כל מה שדיבר הוכח כשקר וכהעמדת-פנים. בחרו יש סלפרינטרים ומכשירי אלחוט —

אותי שאני יד ימינו של הדיפלומט היש ראי זדי גביש, שגורש מברית-המועצות, וכן טענו שאמרתיו לגופינקל שפתקידו ב ברית-המועצות הוא להעלות יהודים למדינת ישראל. האמת היא, וכן אמרתיו להם, שאני רואה כתפקיד לעזור ליהודים בכל מקום, אחרי מה שקרה לעמנו בתקופת ה שואה.

גם הפגישו אותי עם הובר זה. קיללתי אותו קללות רוסיות עסיסיות. הוא אפילו טען שאני מרגל סיני, וכי ראה אותי במלון פקיין, עם שתי נערות סיניות. והוא תאר אותן בדיוק נמרץ.

ואילו גורי סיפר על שיחה טלפונית עם לנוציקה במוסקבה. על תמונתה של לנוציקה שניתנה לו עלידי יוסף גי, אשר התעקש להצהיר שהנערה היפה היא אשתו.

מי היא הנערה, באמת? לגורי, באופן אי שי, יש ספקות. הוא מקוה לפענה ברבות הימים גם את התעלומה הזאת. בינתיים,

אבל הם אינם מחוברים לחשמל. הכל — מישחק מבעית בנידמהלי.

מישחק מסוכן — כי ככל שכותבים יותר, ובהערצה גדולה יותר — נדחף יוסף גוטמן להרחקות הרות-אסור. הגבול בין דמיון ומציאות יישטש עוד יותר, ובמקום לזכר על דברים דמיוניים עלול הוא לנסות לעשות את הדברים האלה.

באחד מקטעי-ההירור הכנים כתב חיים גורי: „יוסף גי איננו נוכל מוכשר ואמין, או אדם שכל אישיותו מתרכזת כמו חומר נפץ בקונוס לעבר מוקד ההכרעה המסויימת. הוא יותר מזה והרבה פחות מזה. עד רחמים.“

„להבא אבחר לי גיבורים בוויים לחלוף טין“, כתב גורי השבוע, בקטעי-הירורים נוסף, בדהחו על פנישתו על הוריו העצובים של גיבורו. „הו, או, אוכל לעשות בהם כאחת נפשי, בלי שאאלץ לחשוב מה לומר כעת (להוריו) סביב השולחן.“ רעיון מצויין.